

**XVII. državno natjecanje iz hrvatskoga jezika
24. travnja 2012.**

treći (III.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

100

Upute natjecateljima

1. Test se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja testa treba pažljivo ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na bijelu i žutu omotnicu i na prvu stranicu testa.
4. Zadatke testa treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati crnom ili plavom kemijskom olovkom na za to predviđena mjesta.
7. U testu nije dopušteno precrtavanje, ispravljanje i šaranje (ako postoje nedoumice pri oblikovanju točnih odgovora, treba se koristiti radnim papirom dobivenim od škole).
8. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti napisani pisanim slovima.
9. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja test, radni papir i bijelu omotnicu treba staviti u žutu omotnicu koju treba predati članu povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u test i pravo na pismenu žalbu.

Želimo ti uspjeh na natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Državnoga povjerenstva)
2. _____
(član Državnoga povjerenstva)
3. _____
(član Državnoga povjerenstva)

1. Zaokruži riječi koje treba pisati velikim početnim slovom.

u crvenom salonu doma hrvatskih branitelja, mjestu većine zbivanja prošlogodišnjih predstavljanja i promocija, održana je posljednja konferencija za novinare uoči otvaranja sajma knjige u istri. predstavljen je katalog knjiga i autora sa(n)jam knjige i završne aktivnosti uoči održavanja sajma. na tiskovnoj konferenciji direktorica manifestacije magdalena vodopija govorila je o prodaji, o otvorenju i o dodjeli kiklopa, nagrade za najprodavaniju knjigu. slavica ćurković predstavila je nova izdanja kulturne priredbe festival dječje knjige, dok je predstavnik generalnoga pokrovitelja promovirao suradnju zagrebačke banke i sajma. istodobno, u knjižnici i čitaonici bogdana ogrizovića u zagrebu održana je konferencija za novinare na kojoj je predstavljen cjelokupan program predstojećega festivala knjiga i autora u puli. tom su prigodom govorili mnogi, a među njima i vojo šiljak, voditelj tradicionalnoga sajamskog programa doručak s autorom.

4	
---	--

2. Zaokruži riječi koje u ovim rečenicama nisu naglašene.

Srce je puno neiskazanoga zadovoljstva. Slušaj, riječi se nižu kao niska. Je li to istina?

2	
---	--

3. Naglasi podcrtane riječi i označi zanaglasne dužine.

Dragocjen novčić sjaji pored kolijevke.

3	
---	--

4. Zaokruži slovo ispred riječi koje su dobro rastavljene na slogove:

- a) cjelo-ku-pan
- b) u-spi-jem
- c) spek-ta-kl
- d) cvi-je-će

2	
---	--

11	
----	--

5. Upiši dž/đ, č/ć tamo gdje je potrebno.

- a) Bio je pravi ___entlmen i pripadao je ___etsetu.
- b) Pritiš___u ga godine i u svojoj se predob___bi već vidi oronulim.
- c) Stiš___em uplakano dijete u snažan zagrljaj.
- d) Znaš li da u Dalmaciji patli___an zovu balancana?

2	
---	--

6. Zaokruži ispravno napisane riječi i izraze.

- a) Prije nego što **zaspu/zaspe**, još se moraju popeti na **brježak/briježak**.
- b) Uopće **se ne brinem/ne brinem** u svezi **nagrade/s nagradom**.
- c) Svake je godine sve više **sijedjela/sijedila** čekajući na **kolosjeku/kolosijeku**.
- d) Smetalo **ga/mu** je što je ona toliko **zahtjevna/zahtijevna**.

4	
---	--

7. Odredi vrstu riječi podcrtanim riječima.

Tek pokoji učenik zna da je to bila godina pedesete obljetnice Andrićeve Nobelove nagrade za književnost. Možda tkogod i zna, ali to da na znanje samo kojiput. Uistinu, trebali bi više čitati i kadgod otići u kazalište!

Tek _____

kojiput _____

pokoji _____

uistinu _____

tkogod _____

kadgod _____

da _____

4	
---	--

10	
-----------	--

8. Podcrtaj sve riječi s fonološki uvjetovanim alternacijama.

U predvorju sam uhvatio njezin topli pogled, čuo njezin mio glas i usput zapazio svu gospoštinu njezine pojave. Dršćem od same pomisli na nju. Uvijek sam bio beščutan prema ženama, a sada se pečem na tihoj vatri.

4	
---	--

9. Ispiši sve glagolske oblike i imenuj ih.

Bijah računao: budem li večeru za nekim od brojnih drvenih pultova platio 1,5 do 2 DM, uz 2 marke za garderobu, ostaje još uvijek marka za eventualne nepredviđene potrebe.

Ponovivši u sebi ovaj precizni predračun, odjednom shvatih da se približavaju, i to nenadanom brzinom, posljedice jutrošnjega površnog posjeta više poljskoj latrini no WC-u moga hostela. Trebalo bi potražiti ono skrovito mjesto i riješiti se sve zamjetnije nelagode. Odlučih se za munjevitku akciju, a nakon nje, mirno ćemo, premda stojeći, večerati, pa ćemo pokupiti kovčeg i na peronu br. 20, jednome od onih koji se opisuju na uvodnim stranicama ovih prisjećanja, čekat ćemo *Tauern-Express*.

(prema Nikoli Batušiću: *Četiri godišnja doba*)

glagol	naziv glagolskoga oblika	glagol	naziv glagolskoga oblika

6	
---	--

10	
----	--

10. Ispiši sve genitive i akuzative.

Nakon više burnih godina opraštamo se od kipića teška jedan kilogram. „Kiklopića“, smještena na postolju od suhozida, zamijenit će nova statua. Tako će se ove godine naši najpoznatiji književnici boriti za nove „jednooke“.

genitivi: _____

akuzativi: _____

4	
---	--

11. Podcrtaj okolnosne (adverbijalne) sintagme.

Najdirljivije rečenice pišu se umjetnički snažno. On je tako ispisao odlične stranice. I još uvijek piše.

2	
---	--

12. Zadatak ima dva dijela.

a) Ispiši iz rečenice sve sintagme koje su rezultat upravljanja.

b) Među ispisanim sintagmama zaokruži one koje su rezultat imenskoga upravljanja.

Ravnatelj napominje da za racionalizaciju poslovanja ispunjavamo sve preduvjete, tj. da sigurno zadržavamo isti broj djelatnika.

4	
---	--

10	
----	--

13. Zaokruži slovo ispred rečenica u kojima se nalazi imenski predikat.

- a) Je li Mira sve to samo sanjala?
- b) Je li ovo vaše?
- c) Je li on u Matoševoj ili u Teslinoj ulici?
- d) Je li djeci lijepo u parkiću?

2	
---	--

14. Zaokruži slovo ispred rečenica u kojima se nalazi izravni objekt.

- a) Splićani ne pamte tako obilnoga snijega.
- b) Borna se nije osvrtao na prolaznike.
- c) Sva djeca svijeta govore istim jezikom.
- d) Hoćete li kruha?
- e) Na trgu je bilo nekoliko žena.

2	
---	--

15. Zadatak ima dva dijela.

- a) Podcrtaj poimeničene riječi u sljedećim rečenicama.**
- b) Podcrtanim riječima odredi sintaktičku ulogu.**

- a) Bogati ne vjeruju siromašnima. _____
- b) Tri su dana slavili pobjedu ovogodišnjih prvih. _____

3	
---	--

16. Odredi sintaktičku službu podcrtanom instrumentalu.

Sjekinom je odvajao krupnije komade. _____

Kad ti netko prijete sjekinom, bez obzira što ju nema u rukama, moraš se zabrinuti.

Sječū sjekinom danas je istisnula motorna pila. _____

3	
---	--

10	
-----------	--

17. Ispiši iz sljedećih rečenica priložne oznake i odredi im vrstu.

Ako sjedite oči u oči s nekim tko je prijazan, očarani ste. Bez riječi pristajete na njegovu igru. Budite pametni! Ustanite i otidite po ogrtač kako biste prekinuli napetu šutnju.

priložna oznaka	vrsta priložne oznake

3	
---	--

18. U rečenici *Nehotice ga je stisnula do bola sintaktička je uloga podcrtane sintagme:*

- a) priložna oznaka pogodbe
- b) priložna oznaka posljedice
- c) priložna oznaka namjere
- d) neizravni objekt.

1	
---	--

19. Ispiši sve sročne i nesročne imenske dodatke.

Prodirući nježno kroz prozor, taj me je raskošni miris sicilskih limuna (kod Pirandella, meštra iz Agrigenta, u dijalektu – *le lumie*) i različitoga bilja lagano budio nekoć davno u Taormini. Odjednom, gotovo prustovski, miris priziva sjećanje...

(prema Nikoli Batušiću: *Četiri godišnja doba*)

sročni imenski dodatci:

nesročni imenski dodatci:

5	
---	--

9	
---	--

20. Zadatak ima dva dijela.

a) Ispiši sve glagolske pridjeve trpne.

b) Među ispisanim glagolskim pridjevima trpnim zaokruži onaj koji ima ulogu imenskoga predikatnog proširka.

Kiša je isprala navezeni šljunak pa stopala zapinju za ogrubjele neravnine koje su skrivene u mraku. Mjesec je sasvim nisko i sa strane pa se ništa ne bi vidjelo čak i da je veći od onoga istanjenog srpa, srpića. Okovan u tintu neba, posve se izgubio.

(prema Ludwigu Baueru: *Zavičaj, zaborav*)

2	
---	--

21. Odredi značenje glagolskome predikatnom proširku (npr. način, vrijeme).

a) Izgubivši utakmicu, izgubili biste i prvenstvo. _____

b) Znajući to unaprijed, još sam u Zagrebu skicirao plan posjeta. _____

c) Spuštajući se Majnom prema Rajni, nas se dvojica prisjećamo mladosti. _____

3	
---	--

22. Preoblikuj sljedeću aktivnu rečenicu u obezličenu.

Ljepotane namjerno plaše starošću.

1	
---	--

6	
---	--

23. Zaokruži točno (T) ili netočno (N).

- a) U službi veznih sredstava dopusnih rečenica upotrebljava se i veznički izraz *ako i*. T – N
- b) Veznički izraz *ma koliko* upotrebljava se u namjernim rečenicama. T – N
- c) Veznik *budući da* upotrebljava se samo u inverziji. T – N
- d) Odnosne zamjenice *koji, čiji* koriste se kao veznici u načinskim rečenicama. T – N

2	
---	--

24. Zadatak ima dva dijela.

- a) **Podcrtaj zavisnu surečenicu.**
- b) **Odredi vrstu zavisne surečenice.**

- a) Što oko ne vidi, srce ne želi. _____
- b) Kako došlo, tako pošlo. _____
- c) Pas koji laje, ne grize. _____
- d) Da se mlada za zelen bor uhvatim, i on bi se zelen osušio.

4	
---	--

25. U rečenici *Kad ne želiš autobusom, a ti idi vlakom* podcrtana je riječ:

- a) suodnosna riječ uzročne rečenice
- b) suodnosna riječ vremenske rečenice
- c) suprotni veznik
- d) suprotni konektor.

1	
---	--

7	
---	--

26. Rečenica *Na večeru nije išao samo zato da se ni s kim ne susretne jest:*

- a) nezavisno složena zaključna rečenica
- b) nezavisno složena isključna rečenica
- c) zavisno složena namjerna rečenica
- d) zavisno složena posljedična rečenica.

1	
---	--

27. Zadatak ima dva dijela.

- a) U zavisno složenoj dopusnoj rečenici podcrtaj zavisnu surečenicu.
- b) Preoblikuj rečenicu tako da uporabiš suodnosnu riječ tipičnu za ovu vrstu zavisno složenih rečenica.

Odgovori se nalaze u nama iako iz njih ne proizlaze nikakva jamstva za budućnost.

(Andrea Zlatar: *Rječnik tijela*)

2	
---	--

28. Preoblikuj stvarne (realne) pogodbene rečenice u nestvarne (irealne).

Misliš li na jednu godinu, zasij sjeme, misliš li na desetljeće, zasadi drvo, misliš li na stoljeće, odgoji čovjeka.

(kineska poslovica)

1	
---	--

29. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj je što po vrsti riječi veznik.

- a) Poslala im je knjigu što su je tražili.
- b) Poslala im je knjigu, što je vrlo pohvalno.

1	
---	--

5	
---	--

30. Zadatak ima dva dijela.

- a) Ispiši sve surečenice.
- b) Svakoј ispisanoј surečenici odredi vrstu.

Prosvjedovali nisu, ali da su bili zabrinuti za tijek predstavljanja koje će umah započeti, na licima im se lako moglo primijetiti.

(Nikola Batušić: *Četiri godišnja doba*)

4	
---	--

31. Od zadanih jednostavnih rečenica preoblikom, s pomoću odgovarajućih veznika, napravi zavisno složene. Pritom moraš poštovati sljedeće uvjete:

- a) prva rečenica *Knjiga mi treba* uvijek mora biti glavna;
- b) ne smiješ mijenjati zadano glagolsko vrijeme.

Knjiga mi treba. Treba i Marku.

načinska (poredbena): _____

dopusna: _____

2	
---	--

32. Zaokruži rečenicu koja je točna u neutralnome stilu.

- a) Niti on nije došao.
- b) Nije niti dolazio na posao.
- c) Niti su došli niti su se javili.

1	
---	--

7	
---	--

33. Zadatak ima dva dijela.

a) Ispiši sve konektore iz teksta.

b) Odredi vrstu konektora.

Nikad se ne bunite. Ali dokle god povijate šiju, sve dotle ste sluge. U tom slučaju niste se vrijedni zvati ljudima. Naime, oni imaju moć zato što im je vi dajete. Vi ste, dakle, kukavice.

konektor	vrsta konektora

4	
---	--

34. Zaokruži slovo ispred rečenice koja ima uzlaznu intonaciju.

a) Ne želim te više vidjeti!

b) Ne želim te više vidjeti.

c) Tko te želi vidjeti?

d) Želiš me vidjeti?

1	
---	--

35. Upiši rečenične i pravopisne znakove tamo gdje je potrebno.

Fališ mi uzvratila je Rijeka porukom Mani Gotovac na predavljanju njezine nove knjige *Fališ mi* u prepunoj dvorani. Nikola Petković književnik i predsjednik Hrvatskoga društva pisaca anegdotom je opisao trenutak Mani zašto si otišla iz Rijeke upitao je i dodao Ovdje nas ima kao na Urbanovim koncertima

3	
---	--

8	
---	--

36. Zaokruži zanaglasnice u nepravilnu položaju.

Zavičaj, zaborav je svakako najzapaženiji roman književnika Ludwiga Bauera. Osnovna ideja romana izražena je naslovom. Roman je iznimno dinamičan i filmičan, a glavni junak je istinski idealist.

1	
---	--

37. Poveži istoznačnice i napiši ih na crtu (npr. 7 h).

1. sinkretizam	a) desnik
2. partikula	b) otvornik
3. alveolar	c) spona
4. vokal	d) bočnik
5. kopula	e) riječca
6. lateral	f) sjedinjenje
-

3	
---	--

38. Zaokruži slovo ispred točne tvrdnje.

- a) Ljudevit Gaj začetnik je zagrebačke filološke škole.
- b) Ljudevit Gaj začetnik je zadarske filološke škole.
- c) Ljudevit Gaj začetnik je riječke filološke škole.

1	
---	--

5	
---	--

39. Zaokruži slovo ispred niza riječi koji najtočnije opisuje ilirsku jezičnu koncepciju.

- a) Na mjestu nekadašnjega *jata* pišu *ě*, samoglasno *r* pišu s popratnim glasom, u G mn. nastavak je -ah, pravopis je fonološki.
- b) Na mjestu nekadašnjega *jata* pišu *ě*, samoglasno *r* pišu s popratnim glasom, u G mn. nastavak je -ah, pravopis je morfonološki.
- c) Na mjestu nekadašnjega *jata* pišu *ě*, samoglasno *r* pišu s popratnim glasom, izjednačuju nastavke u D, L i I mn., pravopis je morfonološki.
- d) Na mjestu nekadašnjega *jata* pišu *ě*, izjednačuju pisanje *r* i samoglasnoga *r*, u G mn. nastavak je -ah, pravopis je morfonološki.

1	
---	--

40. Podcrtaj supine u sljedećim rečenicama.

Duje je lipi čovik i kapetan broda, a triba je odit u poje, prijateji. Nima se tu ča puno govorit.

1	
---	--

2	
---	--

100	
------------	--